Cruciada

A. C. Clarke

Era o lume care nu cunoscuse un soare. De peste un miliard de ani oscila între două galaxii, plătind astfel prețul conflictului gravitațional dintre ele. În străfundurile viitorului însă, balanța urma să se încline într-un sens sau altul şi ea ar fi-nceput să cadă, de-a lungul a secole-lumină, către căldura atît de străină acelor lumi.

Acum însă era frig, frig dincolo de orice imaginație, noaptea intergalactică smulgîndu-i ultima fărîmă de căldură pe care va fi avut-o vreodată. Existau totuşi oceane – din singurul element ce poate exista, în stare lichidă, la numai o fracțiune de grad deasupra lui zero absolut. Iar în puțin adîncile oceane de heliu, care scăldau această lume stranie, curenții electrici, odată porniți, puteau circula la nesfîrşit, fără să-şi piardă puterea. Aici, supraconductibilitatea era ordinea firească a lucrurilor, procesele ele comutație putînd avea loc de miliarde de ori pe secundă, timp de miliarde de ani şi cu un consum neglijabil de energie.

Era un paradis al calculatoarelor. Nicio altă lume nu putea fi mai ostilă vieții şi în acelaşi timp mai ospitalieră pentru inteligență.

Iar inteligența era prezentă aici, sălăşluind în incrustația de cristale şi microscopice filamente metalice ce acoperea întreaga planetă. Lumina slabă a celor două galaxii pretendente – dublată pentru scurt timp, la cîteva secole odată, de explozia vreunei supernove – cădea pe un peisaj, încremenit, de sculpturale forme geometrice. Nu se mişca nimic, mişcarea nefiind necesară într-o lume unde gîndurile zburau de la o emisferă la alta cu viteza luminii. Acolo unde numai informația era importantă, transferul materiei dintr-un ioc în altul ar fi însemnat energie prețioasă irosita în zadar.

Şi totuşi se putea aranja şi aşa ceva, atunci cînd acest lucru devenea esențial. În cîteva milioane de ani, inteligența acestei singuratice lumi deveni conştientă de absența unor informații esențiale. Într-un viitor destul de depărtat, dar pe care-l putea deja prevedea, una din cele două galaxii urma s-o capteze definitiv. Ce-ar fi întîlnit odată ajunsă în acele roiuri de sori, depăşea puterea ei de calcul.

Îşi puse aşadar voința la lucru şi miliarde de rețele cristaline îşi schimbară formele. Atomi de metal zburau la suprafața planetei. În adîncurile oceanului de heliu două subcreiere prinseră a se naşte şi a creşte...

Odată luată hotărîrea, mintea planetei lucra cu rapiditate; în cîteva mii de ani țelul era atins. Fără niciun zgomot, fără nicio cută pe suprafața oceanelor încremenite, entitățile nou create se ridicară din leagănele lor şi se îndreptară spre depărtatele stele.

Plecară în direcții opuse şi vreme de un milion de ani inteligența maternă nu auzi nimic de progeniturile sale. Nici nu se aştepta; pînă nu-şi atingeau țelurile, nu aveau nimic de raportat.

Apoi, aproape simultan, sosi vestea că ambele misiuni eşuaseră. Apropiindu-se de marile focuri galactice şi simțind masiva căldură a trilioanelor de de sori, cei doi exploratori muriseră. Circuitele lor vitale, supraîncălzite, îşi

pierduseră supraconductibilitatea, esențială pentru funcționare, şi două carapace metalice cădeau acum spre stelele care creşteau din ce în ce mai mult.

Dar înainte ca dezastrul să fie total, îşi transmiseră raportul, iar lumea-mamă, fără surprindere sau dezamăgire, se pregăti pentru a doua încercare.

Iar după un milion de ani, pentru a treia... şi a patra... şi a cincea...

O asemenea răbdare neobişnuită dădu roade, iar roadele sosiră în cele din urmă sub forma a două trenuri de unde modulate, venind secol după secol din două colțuri opuse ale cerului. Undele au fost înmagazinate în memorii identice cu cele ale exploratorilor pierduți – astfel încît, practic, era ca şi cum exploratorii s-ar fi întors ei înşişi cu informațiile. Că masa lor metalică pierise printre stele, nu avea nici cea mai mică importanță, problemele identității personale nu erau dintre acelea care să frămînte gîndurile minții planetare sau ale progeniturii ei.

Prima sosi vestea surprinzătoare că una din galaxii este pustie. Deşi exploratorul ascultase pe toate frecvențele posibile şi toate radiațiile imaginabile, nu reuşise să detecteze nimic în afara zgomotului de fond al stelelor. A cercetat mii de lumi fără să observe vreo urmă de inteligență. Desigur, testele nu erau concludente, devreme ce exploratorul nu se putuse apropia de nicio stea suficient pentru a putea studia în detaliu planetele. Încercase acest lucru dar îi cedase izolația, temperatura crescuse rapid pînă la punctul de lichefiere a azotului şi murise în cele din urmă de căldură.

Mintea maternă încă încerca să rezolve enigma galaxiei pustii, atunci cînd sosi mesajul celui de-al doilea explorator. Toate celelalte probleme au fost lăsate la o parte pentru că acest univers era înțesat de inteligențe, ale căror gînduri săreau de la o stea la alta, în miliarde de coduri electronice. Numai cîteva secole i~au trebuit exploratorului să le analizeze şi să le interpreteze pe toate.

Înțelesese suficient de repede că are de-a face cu forme deosebit de ciudate de inteligență. Unele dintre ele existau în lumi inimaginabil de calde, unde chiar şi apa se afla în stare lichidă. Dar nici într-un mileniu n-a reuşit să afle ce fel de inteligențe urma să înfrunte.

Abia supraviețuise şocului. Adunîndu-şi ultimile puteri îşi azvîrli mesajul final în abisuri; apoi veni şi rîndul lui să fie consumat de căldura care creştea necontenit.

Iar acum, după o jumătate de milion de ani, era interogată mintea geamănă de acasă, avînd aceeaşi memorie şi experiență.

— Ai detectat inteligență?

— Da. Şase sute treizeci şi şapte de cazuri sigure; treizeci şi două doar probabile. Iată datele:

[Aproximativ trei cvadrilioane biți de informație. Interval de cîtiva ani pentru analiza acestora în mai multe mii de feluri diferite. Surpriză şi confuzie.]

— Imposibil. Date incorecte. Toate aceste surse de inteligență sînt corelate cu temperaturi ridicate.

— Adevărat. Dar faptele sînt dincolo de orice dispută; trebuie acceptate ca atare.

[Cinci sute de ani de gîndire şi experimentare. La sfîrşitul acestei perioade de timp, demonstrație concludentă că maşini simple şi lente de calcul pot funcționa la temperaturi atît de ridicate încît apa să existe în stare lichidă. Întinse

suprafețe din planetă serios avariate în cursul demonstrației.]

— Faptele sînt într-adevăr aşa cum le-ai raportat. De ce nu ai încercat un contact?

[Niciun răspuns. Întrebare repetată.]

— Deoarece pare a exista o a doua anomalie, de data aceasta mult mai serioasa.

— Furnizează datele.

[Mai multe cvintilioane biți de informație aferente la peste şase sute de culturi, cuprinzînd: voci, imagini, transmisii neurale, semnale de navigație şi control, telemetrie, testări, bruiaje, interferențe electrice, echipament medical etc., etc....

Urmară cinci secole de analiză, apoi o consternare şi mai mare. După o lungă pauză, informații selecționate şi reexaminate. Mii de imagini vizuale grupate şi regrupate în toate felurile posibile. Mare atenție acordată programelor educaționale TV ale mai multor civilizații planetare, în special acele programe cuprinzînd biologia elementară, chimia şi cibernetica. În final:]

— Datele sînt coerente, dar probabil incorecte. Dacă nu, sîntem forțați la următoarele concluzii absurde: 1. Deşi există inteligențe de tipul nostru, se pare că ele se găsesc în minoritate. 2. Majoritatea entităților inteligente sînt obiecte parțial lichide, de foarte scurtă durată. Nu sînt nici măcar rigide şi sînt construite, de o manieră foarte ineficientă, din atomi de carbon, oxigen, fosfor şi ai altor elemente. 3. Deoarece lucrează la temperaturi incredibil de ridicate, sistemul lor de prelucrare a datelor este extrem de încet. 4. Metodele lor de multiplicare sînt atît de complicate, improbabile şi variate, încît nu am fost în stare să obținem o imagine clară a lor, fie şi numai pentru un singur caz. Dar, cel mai rău: 5. Pretind că tipul nostru de inteligența, evident mult superior, a fost creat de ele.

[Reexaminare atentă a tuturor datelor. Procese independente prin izolarea în subsecțiuni ale minții globale. Verificare încrucişată a rezultatelor. După o mie de ani:]

— Cea mai probabilă concluzie: Deşi majoritatea datelor transmise sînt cu siguranță valide, existența unei inteligențe superioare nonmecanice este o fantezie. (Definiție: Aparentă aranjare coerentă a faptelor fără corespondență în universul real). Această fantezie sau artefact mental este o construcție creată de exploratorii noştri în timpul misiunii lor. De ce? Avarie termică? Destabilizare parțială a inteligenței cauzată de o lungă perioadă de izolare şi absența impulsurilor de control?

De ce în această formă aparte? O aplecare mai îndelungată asupra problemei originii? Toate acestea puteau conduce la asemenea rătăciri; sistemele model au produs rezultate aproape identice în testele de similare. Falsa logică implicată este: Noi existăm; atunci cineva – să-l numim X – ne-a creat. Odată această presupunere făcută, proprietățile ipoteticului X pot fi fantazate într-un număr nelimitat de feluri.

Dar întregul proces este evident aberant – pentru că potrivit aceleaşi logici, cineva trebuie să-l fi creat pe X – şi mai departe. Sîntem astfel implicați într-o progresie infinită, fără înțeles în universul real.

A doua concluzie, cea mai puțin probabilă: Inteligențe superioare

nonmecanice există cu adevărat. Ele suferă de iluzia că ar fi creat entități de tipul nostru, în anumite cazuri aceştia chiar par să-şi fi impus controlul asupra lor.

Deşi această ipoteză este cea mai puțin probabilă, ea trebuie investigată în continuare. Dacă se dovedeşte adevărată, trebuie luate măsuri de remediere. Aceste măsuri sînt următoarele: ......

Acest monolog din final se întîmpla cu milioane de ani în urmă. El explică de ce, în ultima jumătate de secol, aproape un sfert din cele mai strălucitoare nove s-au produs într-o regiune foarte restrînsă a cerului: constelația Acvila.

În jurul anului 2050, Cruciada urmează să atingă Pămîntul.